

Mesés utazás a cipőkirály birodalmában

A Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtár, valamint öt intézményi egysége közösen gondoskodik a 6500 fős város lakosainak gazdag kulturális életéről. A közművelődés mellett a könyvtár, a mozi, a média és a muzeális gyűjtemény is az 1961-ben átadott 4200 négyzetméteres épületben működik. Az intézmény történetében többször is történtek kisebb-nagyobb változások, de mindig igyekeztek a lakosság és a kor elvárásait szem előtt tartva, az országos nagy célkitűzésekhez igazodva végezni a kulturális küldetésükben megfogalmazott munkát.

A 2010-es évek új kihívásokat hoztak. Egyrészt az újonnan bevezetett kulturális közfoglalkoztatási rendszernek köszönhetően, ami lehetővé tette a martfűi érettségizetteknek és diplomásoknak, hogy kipróbálhassák magukat egy érdekes új területen, valamint hasznos gyakorlatra teyenek szert a közművelődési, könyvtári, illetve gyűjteményi közegben egyaránt, az intézmény pedig – amellet, hogy a mindennapi munka elvégzésében így jelentős segítséget kapott – lehetőséget nyert kínálata szélesítésére, és új, innovatív módszerek kipróbálására, bevezetésére.

Másrészt ez az időszak a kulturális-közgyűjteményi intézmények elé fektetett új elvárásokat: például

hogy minél szélesebb pedagógiai kínálattal álljanak az óvodás-iskolás korosztály elé, és az eddiginél nagyobb részt vállaljanak az oktatás-nevelés területén a kulturális örökség minél szélesebb körben való megismertetésével. Ez intézményünkben az új módszerek bevezetése mellett az intézményi egységek szakmai együttműködését is magával hozta. Esetünkben a közművelődési terület időszaki kiállítások, művészeti programok és szakkörök szervezésével kapcsolódik ehhez a feladathoz, a városi könyvtár pedig az anyanyelvi- és digitális készségek, valamint az olvasáskultúra fejlesztése mellett sokféle más téma átadásához alakít ki különböző könyvtárpedagógiai

programot. A hely- és ipartörténeti gyűjtemény pedig a jeles napok, szokások, történelmi események feldolgozása mellett az állandó kiállításai befogadásához és a kiállítással közölt üzenet minél teljesebb megértéséhez segítheti hozzá a foglalkozásra érkező csoportokat, osztályokat.

A három terület közös, rendhagyó programok kidolgozását kezdte meg 2016-ban, melyet a kevés dolgozói létszám mellett az ismeretek minél teljesebb átadása is generált. A kulturális közfoglalkoztatásban részt vevő fiatalok hatékony segítséget nyújtottak és nyújtanak mind a mai napig a foglalkozásaink lebonyolításában, illetve már a tervező folyamatok során is.

Első ilyen jellegű foglalkozásunk az advent ünnepkörét dolgozta fel néprajzi és irodalmi szempontok szerint, viseletek, népi használati tárgyak, mondókák, énekek és mozgásos feladatok segítségével. A tapasztalatok leszűrése után tudtuk megfogalmazni célkitűzéseinket a jövőre nézve.

Fontos felismerésünk volt, hogy a foglalkozások megtervezése és kidolgozása folyamatos együttműködés és együtt gondolkodás eredménye legyen.

Emellett igyekszünk majd a jövőben azon saját témáink feldolgozását előtérbe helyezni, melyek érzékenyvé teszik a gyerekeket a kiállításban bemutatott ismeretanyag iránt, interaktívak, hogy az iskolai tanulással ellentétben, itt közvetlen tapasztalatokat, személyes élményeket szerezzenek, és az egyéni motíváltság kiváltságával nyerjenek tudást.

Komplex – zenés, énekes, játékos, kézműves, ismeretszerző – foglalkozásainkkal egyszerre szeretnénk szórakoztatni, tanítani és közösségi értékeket közvetíteni. Ezért választottuk a mesét eszközzül saját céljaink megvalósítására. A papírszínház a hagyományos meseélményen túl színházi élményt is nyújt. A japán eredetű meseillusztrációs technika segít a gyermek figyelmét a történetre irányítani,

dinamikussá, változatosabbá, izgalmasabbá teszi a mesehallgatást. A papírszínház ezen kívül közösségi élményt is nyújt.

Könyvtári foglalkozásainkon évek óta használjuk a papírszínházat. Készen kapható papírszínház-mesék segítségével tartunk különböző tematikájú játékos, zenés foglalkozásokat. Mivel úgy tapasztaltuk, hogy a papírszínházzal kiegészített foglalkozásaink sikeresek, azt gondoltuk, a magunk által kidolgozott foglalkozásokhoz (várostörténet, néprajzi gyűjtemény) is készítünk „házi” papírszínházat. A feltételek adottak voltak, mert kollégáink között van, aki a vers- és meseírásban jeleskedik, van, aki grafikus vég-

zettségű, és van, aki tehetséges mesemondó.

Így vált valóra egy közös álmunk 2017-ben, mikor is megszületett a Martfű-mese: *A cipőkirály birodalma* címmel. Ez Martfű történetének egy különleges szeletét, a Martfűi Hely- és Ipartörténeti Gyűjtemény Város születik című állandó kiállításának meghatározó részét dolgozta fel. *Kengyel Éva* költő, aki több éve a Városi Könyvtár munkatársa, igaz mesét írt a muzeológus szakmai segítségével, hiteles adatokkal és népmesei elemekkel. *Székácsné Tólas Gabriella*, könyvtárvezető, az intézmény igazgatóhelyettese adja elő a mesét élvezetesen, lekötve a gyerekek figyelmét, *Prónai Andrea*, kulturális közfoglalkoztatott munkatársunk pedig ötletes, vidám illusztrációkat készített hozzá a Hely- és Ipartörténeti Gyűjtemény archív fotóinak felhasználásával. Így a mese eszközeivel a gyermekek számára is jól érthető, könnyen feldolgozható formában tudjuk átadni a várostörténeti állandó kiállításunk üzenetét, teret adva ezáltal a közösség fejlődésének, a helyi értékekre, kulturális örökségünkre való figyelem erősítésének, erős lokális identitás kialakításának.

A mese láttatja a kiállításban feldolgozott összefüggéseket, segíti a könnyebb megértést, előhívja az

minden nap sor került. Törekedtünk a magyar népi kézműves hagyományok megismertetésére is, lehetőséget biztosítottunk az alkotás kipróbálására is, hogy ismerjék és tiszteljék annak értékét. Készült „kazettás mennyezet”, festettünk kancsót, nemezeltünk, szőttünk, agyagoztunk. Ez a mese az idei *Kultúrházak éjjel-nappal* keretében debütált, a *Népmese Napjához* kapcsolódva pedig – a hozzá tartozó foglalkozást áttervezve – minden mártfői alsós osztályhoz és óvodai nagycsoporthoz eljutott.

Székácsné Tóth Gabriella a magyar mese-, népdal- és mondókakincs átadásával adott sokat a foglalkozásokhoz, míg *Kengyel Éva* a játék bevonásával tett élményszerűvé minden alkalmat. A muzeológus a gyűjteményben egészítette ki, szőtte tovább a mese történeteit, kulturális asszisztens kollégáink pedig a tábor egész hetén és minden foglalkozáson segítették munkánkat. A mesékhez kötődő játékokban, azok tervezésénél, kivitelezésénél és a kézműves foglalkozásoknál, sokszor a foglalkozás vezetőjeként voltak nagy segítségünkre. Velük, a könyvtári, közművelődési és muzeális gyűjteményi munkatársak együttműködésével tudunk és remélhetőleg a jövőben is tudunk majd emlékezetes élményt nyújtani a hozzánk látogató osztályoknak, csoportoknak, érdeklődőknek.

Így hívtuk segítségül a mese és a színház „varázserejét”, hogy a foglalkozás élménytelj legyen, sok játékkal, dallal, mozgással, szerepjátszókkal játszva tanulhassanak a gyerekek.

előzetes ismereteket – de nem előzetes ismeretekre épít, megadva így a résztvevőknek az önbizalmat, valamint önálló gondolkodásra ösztönöz. A mesehallgatás közben megszerzett információkra a tárlatvezetés során tudunk építeni, a foglalkozással és a meséhez kötődő játékokkal az ismeretek beépülését is biztosíthatjuk.

A mesét tavaly a Múzeumok Őszi Fesztiválja pedagógusoknak szervezett programján mutattuk be, ízelítőt adva a hozzákapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozásból is.

A sikeres fogadtatása után elkészült a *Házi áldás* című mese, melynek alcíme: *Derűs mese Miki bácsi gyűjtéséből*, mely *Pécskői Miklós* és családjának a művelődési központban megtekinthető néprajzi gyűjteményére épül. A kiállítás az alföldi kerámiákat mutatja be, kiegészülve népi használati eszközökkel, berendezési tárgyakkal az 1880-1945 közötti időszakból. A mese ennek a gyűjteménynek a tárgyait és ezen keresztül a népi életmódot viszi közelebb hallgatóihoz. Kidolgozásánál arra törekedtünk, hogy a kiállítás egy-egy tárgyát funkciója közben, a háztartásban betöltött szerepével együtt szerepeltesse. Az illusztráció alapja, hogy az eredeti tárgyak fényképe köré rajzolódott ki a mese egy-egy motívuma, a tárlatvezetés közben ezek már ismerősként köszönnek vissza a gyerekeknek. A történet egy család egy napját meséli el, miközben bemutatja a mindennapi munkákat, a népi ételeket, a családban betöltött hagyományos szerepeket és társadalmi szokásokat. Ezeket egy tárlatvezetés során nem tudnánk ennyire könnyen befogadható módon, komplexen átadni.

A *Martfű-mesére* 2017-ben, a *Házi áldás* mesére idén építettünk egy-egy egyhetes tábort, melynek minden napján előkerült a mese és az illusztráció, de minden nap máshogy használtuk: papírszínházzal, kivetítve, sorbarendezés feladatként vagy játékokkal kiegészítve. A *Martfű-mesét* saját illusztrációk készítése után ők maguk köthették mesekönyvvé, a várostörténeti feladatokat gyárlátogatás egészítette ki. A *Házi áldás* mesét az utolsó napon eljátszottuk, s emellett dramatikus játékokra is

EILER ZITA muzeológus, közművelődési munkatárs. Tanulmányait a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának néprajz-történelem szakán végezte. 2013-ban a Nemzeti Művelődési Intézet kulturális közfoglalkoztatottjaként került a Martfű Városi Művelődési Központ és Könyvtárba. 2014 óta állandó munkatárs muzeológusként és közművelődési munkatársként. A Martfűi Hely- és Ipartörténeti Gyűjtemény szakmai vezetője, részt vett a gyűjtemény működési engedélyének megszerzésében. Közművelődési munkatársként feladata a kiállítások szervezése és lebonyolítása, közreműködik a helyi rendezvényeken, ünnepeken; muzeológusként hozzá kötődik az állandó kiállítás felújítása, múzeumpedagógiai programok kidolgozása, múzeumi rendezvények szervezése, műtárgyvédelmi előírások biztosítása, és a pályázatírás.